

Laudatio

in honorem

prof. univ. dr., membru titular al Academiei Române Ioan-Aurel Pop

cu ocazia conferirii titlului onorific Doctor Honoris Causa al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

7 mai 2015

Valentin Burlacu, *conf. univ. dr.*,

Șeful Catedrei de istorie a românilor, UPS „Ion Creangă”

Onorată asistență,

Mult stimate Domnule profesor academician Ioan-Aurel Pop,

Domnule rector,

Domnilor membri ai senatului,

Domnilor profesori universitari,

Dragi studenți,

Vă mărturisesc, în primul rând, că mă simt profund onorat, dar în același timp și emoționat, cu ocazia rostirii acestui Laudatio în contextul solemnității de conferire a titlului Doctor Honoris Causa al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău Domnului profesor universitar doctor, membru titular al Academiei Române Ioan-Aurel Pop, ilustru savant, distins om de cultură, neobosit istoric al trecutului medieval românesc.

Este greu de cuprins în câteva pagini personalitatea multilaterală și complexă a lui Ioan-Aurel Pop și, mai ales, activitatea științifică a remarcabilului savant român, concretizată în cărți, studii, articole, manuale, culegeri de documente, cursuri universitare, toate acestea însumând

câteva mii de pagini tipărite, lucrări care analizează cele mai diverse probleme ale istoriei și culturii românilor, abordate din perspectiva unor idei și concepții originale. Se adaugă la aceasta o prodigioasă activitate didactică și managerială.

Ioan-Aurel Pop s-a născut la 1 ianuarie 1955, la Sântioana, județul Cluj. A absolvit Facultatea de Istorie și Filosofie a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, promoția 1974-1979. Tot aici, la *alma mater*, urmează studiile de doctorat, susținând cu brio teza „Adunările cneziale din Transilvania în secolele XIV-XVI”.

Și-a început cariera didactică la Liceul Industrial nr. 6 din Cluj-Napoca, în calitate de profesor școlar. Din 1984 până în 1990 este asistent universitar, lector universitar, între 1992 și 1996 activează în calitate de conferențiar universitar, iar în 1992 este numit în funcția de director al Centrului de Studii Transilvane din Cluj-Napoca. În 1996 Dl Ioan-Aurel Pop este ales în funcția de profesor universitar la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, unde ține cursuri de paleografie latină, istoria naționalităților, istoria Transilvaniei, istoria medievală a României. Elaborează și publică manuale, programe, cursuri universitare, precum: „Istoria medie a României. Formarea statelor medievale românești (sec. XII-XIV). Texte istoriografice”; „Istorie. Clasa a X-a”; „Introducere în istoria Transilvaniei medievale”; „Istorie. Clasa a XI-a”; „Introducere în istoria Transilvaniei medievale, curs special”; „Introducere în Istoria Medie a României, curs”.

Bun cunoscător al documentelor privitoare la istoria Transilvaniei, la catedră sau în cadrul Centrului de Studii Transilvane din Cluj-Napoca, Ioan-Aurel Pop a contribuit la formarea a numeroși cercetători, care, cu pasiune și aleasă competență, continuă activitatea în domeniul istoriei. În anul 2012 este ales rector al Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, unde activează până în prezent. În această calitate, s-a manifestat ca un reformator universitar prin excelență, un manager de performanță, care a reușit în scurt timp să plaseze Universitatea printre universitățile de prestigiu nu numai din țară, dar și din Occident, contribuind din plin la integrarea învățământului universitar românesc în cel european. Deși împovărat de diferite funcții academice și administrative, pe care le-a prestat și le prestează în continuare, preocupările sale științifice rămân prioritare.

Opera savantului cuprinde peste 50 de cărți – ediții de izvoare istorice, tratate și manuale universitare – și peste 300 de studii, articole, recenzii, rapoarte, cronici, prefețe etc. în volume separate și reviste de specialitate, publicații de cultură.

Privind retrospectiv opera de cercetare istorică a academicianului Ioan-Aurel Pop, vom observa că, încă de la început, investigațiile lui s-au orientat în câteva direcții principale de studiere a epocii medievale românești din interiorul arcului carpatic: a) istoria politică a Transilvaniei; b) relațiile românilor cu maghiarii; c) istoria culturii și civilizației românești; d) istoria naționalităților.

Dintre tratatele Domniei sale, reținem monografia „Românii și maghiarii în secolele IX-XIV. Geneza statului medieval în Transilvania”, o lucrare unică în literatura de specialitate, publicată în limba engleză în 1996 și care s-a bucurat de aprecieri elogioase și peste hotare.

În domeniul istoriei politice a Transilvaniei, contribuția academicianului Ioan-Aurel Pop este de asemenea remarcabilă atât prin numărul mare de articole publicate în reviste de specialitate și prin volumele apărute, cât și prin temeinica argumentare a unor opinii noi, în special privind perioada de început a statului medieval românesc de la vest de Carpați. De un deosebit interes și aprecieri favorabile s-au bucurat, în acest sens, volumele: „Istoria Transilvaniei medievale: de la etnogeneza românilor până la Mihai Viteazul”; „Din mâinile valahilor schismatici... Românii și puterea în Regatul Ungariei medievale (secolele XIII-XIV)”. Aceste lucrări sunt rodul muncii de cercetare asiduă depusă pe parcursul mai multor ani.

O contribuție substanțială în domeniul culturii și civilizației medievale românești din Transilvania constituie studiile, articolele, monografiile dedicate unor monumente de artă, personalități, instituții, mărturie a acestui fapt fiind volumele „Civilizație medievală și modernă românească. Studii istorice”; „Constantin Brâncoveanu” (în colaborare); „Biserică, societate și cultură în Transilvania secolului al XVI-lea. Între acceptare și excludere”; „Cluj-Napoca și ornamentele sale neștiute. Vârsta de Fier” (coordonator și coautor); „Tradiție și inovație în învățământul agricol din Transilvania. Istoria Universității de Științe Agricole și Știință Veterinară”, Cluj-Napoca (vol. I, de la începuturi până în 1945) (în colaborare); „Asociaționism și naționalism cultural în secolele XIX-XX” (coordonator).

În prodigioasa-i activitate de pasionat cercetător al istoriei, un loc aparte revine problemelor fundamentale ale istoriei românilor. Dovadă elocventă în acest sens sunt studiile „Românii și România. O scurtă istorie”; „Istoria românilor”; „Istoria ilustrată a României” (coord.); „Armata română și Marea Unire. Contribuții la realizarea Unirii și la consolidarea statului național” (în colaborare).

Academicianul Ioan-Aurel Pop este preocupat nu numai de Transilvania, dar și de istoria întregului spațiu românesc, parte integrantă a căruia este (și) Basarabia.

Marele patriot Ioan-Aurel Pop participă activ la numeroase manifestații științifice organizate în Republica Moldova. În cadrul acestora, este remarcabil modul prin care s-a impus în conștiința românească ideea de unitate a poporului român, de latinitate, de cultivare a limbii române și a credinței creștine ortodoxe. În legătură cu trista consemnarea a 200 de ani de la anexarea Basarabiei la Rusia țaristă, coordonează și editează, în 2012, la București, sub auspiciile Fundației Culturale Magazin Istoric, Grupul Editorial Litera, volumul „200 ani din istoria românilor dintre Prut și Nistru. 1812-2012”.

Multiplele calități de istoric consacrat ale academicianului Ioan-Aurel Pop, subtilul său spirit de observație cu privire la geneza și evoluția fenomenelor sociale și, mai ales, impactul lor asupra contemporaneității se vădesc din belșug în toate studiile domniei sale.

Meritul savantului rezidă și în curajul de a-și revedea unele opinii în problemele dificile și controversate ale istoriei neamului românesc. Acest demers științific este materializat în lucrarea-i de referință „Istoria, adevărul și miturile (Note de lectură)”, editată la București în 2002.

Opera distinsului savant reprezintă o sursă istoriografică de prim rang pentru istoricii străini, preocupați de studierea sud-estului european. Este de remarcat faptul că cea mai mare parte a lucrărilor sale este tradusă în mai multe limbi de circulație internațională.

Angajat plenar în marea știință istorică, academicianul Ioan-Aurel Pop manifestă un deosebit interes față de culegerea și publicarea documentelor, precum sunt „Izvoare privind Evul Mediu românesc. Țara Hațegului în secolul al XV-lea (1402-1473)”, vol. I (în colaborare); „Contribuții la istoria culturii românești (cronicile brașovene din secolele XVII-XVIII)”; „Diplome maramureșene din secolele XVI-XVIII, provenite din colecția lui Ioan Mihalyi de Apșa” (coordonator și coautor).

Ne este imposibil a prezenta complet vasta operă istorică a academicianului Ioan-Aurel Pop în discursul de față, care se vrea doar o scurtă evocare a omului și operei sale. Or, diapazonul extins al investigațiilor care-i aparțin dovedește un potențial științific enorm, cu care a fost dotat de la natură (dar și datorită unei munci asidue, cu jertfire de sine, pe ogorul științei, pe parcursul a peste trei decenii de activitate) acest savant notoriu omagiat de noi, Ioan-Aurel Pop. Vrednic și devotat destinului, Domnul Ioan-Aurel Pop continuă cu cinste misiunea în calitate de istoric de frunte al studiului evului mediu românesc.

Cu certitudine, operele sale sunt o contribuție substanțială adusă Zeiței Clio, pe care marele nostru omagiat o slujește admirabil și cu credință.

În diferite perioade, devine director și membru în mai multe proiecte colective de cercetare științifică naționale și internaționale (granturi și burse de cercetare CNCSIS, MEN, HESP și AR, finanțate de UE, Statul Român și Fundația Soros). Este coordonator și organizator al mai multor conferințe internaționale și proiecte editoriale, cooptând în activitatea științifică zeci de cercetători din țară și străinătate; este numit în funcții de răspundere în sectorul științific (prorector și director, editor al revistei ISI ((Thomson-Reuters) Transylvanian Review).

Despre recunoașterea internațională și popularitatea savantului Ioan-Aurel Pop vorbesc nu numai traducerea în alte limbi ale celor mai valoroase lucrări, dar și alegerea Domniei Sale în componența înaltelor foruri științifice europene. Din 1990 este membru al Comisiei de istorie a relațiilor internaționale din cadrul Comitetului Internațional de Științe Istorice (Milano); din 1999 este membru corespondent al Academiei de Științe, Litere și Arte (Paris); din 2005 este membru al Institutului pentru Întâlniri Internaționale din Gorizia și membru al Ateneo Veneto; din 2006 este membru în Comitetul științific al Institutului de Cercetări a Istoriei Sociale și Religioase din Vicenza, Italia; din 2012 este membru al Academiei Europene de Științe și Artă (Salzburg); iar din 2013 este membru în Colegiul Centrului European pentru Studii în Probleme Etnice al Academiei Române.

Profesorului Ioan-Aurel Pop i s-a conferit titlul Doctor Honoris Causa al universităților din Alba Iulia, Timișoara, Oradea, Cahul, Universității de Stat din Chișinău.

Pentru rezultate excelente și contribuția adusă dezvoltării științei istorice, în 1991 profesorului Ioan-Aurel Pop i s-a acordat Premiul „Gheorghe Barițiu” al Academiei Române, iar

în 2011 – Premiul de excelență al Institutului Eudoxiu Hurmuzachi pentru Români de Pretutindeni și Premiul Media de Excelență din partea ziarului „Gazeta de Cluj”. Toate acestea, ca și alegerea sa în calitate de membru titular al Academiei Române în 2010, reprezintă o recunoaștere a meritelor unanim apreciate pe tărâm didactic, științific, managerial, care încununează o exemplară activitate.

Deși trecut prin cumplite vremuri, a rămas conștient de faptul că „politica, vorba unui înțelept, stă sub vremi, știința stă în adevărul ei. Politica se schimbă și, dimpreună cu ea, se schimbă și cei care o servesc, știința rămâne mereu și trebuie să rămână în marginile adevărului”. Ioan-Aurel Pop este fidel adevărului științific și credem cu toată certitudinea că poate fi satisfăcut de activitatea sa.

Pentru tot ce ați făcut în vederea prosperării științei istorice și culturii românești, vă aducem laurii recunoștinței noastre omenești. La trecerea vârstei de 60 de ani, îi urăm profesorului Ioan-Aurel Pop sănătate și viață îndelungată, putere de muncă, noi și importante realizări în domeniul cercetării istorice a neamului românesc, asigurându-l de stima și prețuirea noastră.

Fie ca modestul omagiu pe care îl aducem astăzi, cu ocazia conferirii titlului onorific Doctor Honoris Causa al UPS „Ion Creangă”, să reprezinte nu doar un binemeritat semn de admirație și de recunoștință față de marea personalitate științifică, didactică, culturală care este Ioan-Aurel Pop, ci și un îndemn spre o mai bună cunoaștere a operei Domniei Sale. Vă mulțumim pentru faptul că ați acceptat această distincție.